

การพัฒนากฎหมายเพื่อความรับผิดทางแพ่ง: กรณีเมาแล้วขับ

Development of Law on Civil Liability Drunk-Driving Case

นัทรีย์ ธรรมขุนนัย¹ นัทชา ชะนะ¹ นัสรี แนะนวน¹

นาตาชา เปาะอีเต¹ ปาณิสสา แสงทอง¹ และปพนธีร์ ธีระพันธ์^{2*}

Natree Tamkhunnuy¹, Natcha Chana¹ Nusree Naenuan¹

Natacha Pohetae¹ Panisa Sangthong¹ and Papontee Teeraphan^{2*}

Received: Mar 15, 2024 Revised: Apr 11, 2024 Accepted: May 1, 2024

¹นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา 90000

²รองศาสตราจารย์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา 90000

¹Bachelor of Law student, Faculty of Law, Thaksin University, Songkhla Campus 90000

²Associate Professor of Law, Faculty of Law, Thaksin University, Songkhla Campus 90000

* Corresponding author: E-mail address: papontee@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อละเมิดในกรณีการตีเครื่องตีแมลงอฮอร์ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อละเมิดกรณีที่ผู้ตีแมลงอฮอร์ก่อขึ้นของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเพื่อความรับผิดเพื่อละเมิดในกรณีมาแล้วฉบับในประเทศไทย และ 3) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายเพื่อความรับผิดเพื่อละเมิดกรณีมาแล้วฉบับในประเทศไทย การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่าเมื่อมีความเสียหายจากผู้บริโภคแมลงอฮอร์ขึ้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยได้กำหนดความรับผิดในการชดเชยความเสียหายตามหลักใครกระทำ คนนั้นต้องรับผิดและหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด โดยกำหนดไว้ในมาตรา 420 และ 437 การกำหนดความรับผิดไว้ในกฎหมายดังเช่นปัจจุบันทำให้การชดเชยหรือเยียวยาผู้เสียหายไม่สามารถเกิดผลได้ในท้ายที่สุด เนื่องจากผู้กระทำละเมิดไม่มีความสามารถในการชดเชยหรือเป็นกรณีที่ไม่ว่าจะใช้บทบัญญัติที่อาศัยหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาปรับใช้ได้เนื่องจากความเสียหายเกิดขึ้นกับพาหนะด้วยกัน รวมทั้งยังไม่สามารถช่วยป้องกันและลดอุบัติเหตุในสังคมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของกฎหมายละเมิดได้อย่างเต็มที่ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ รัฐอินดีแอนา และรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่า รัฐต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ให้บริการเครื่องตีแมลงอฮอร์ต้องเข้าร่วมรับผิดกับผู้รับบริการซึ่งได้กระทำละเมิดด้วย การมีบทบัญญัติเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นได้ชัดเจนถึงแนวคิดความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นในเบื้องหลัง และแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของการป้องกันเหตุร้ายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดจากผู้มีมาไวตั้งแต่ต้น รวมทั้งได้สร้างมาตรฐานความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเครื่องตีแมลงอฮอร์ไปพร้อม ๆ กัน

งานวิจัยนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะคือการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 430/1 ว่า “ผู้ขายเครื่องตีแมลงอฮอร์จำต้องรับผิดร่วมกับผู้รับบริการซึ่งได้กระทำละเมิดหากการให้บริการของตนเกิดขึ้นในขณะที่ผู้รับบริการมีอารมณ์มาอย่างเห็นได้ชัด”

คำสำคัญ: การพัฒนา, ความรับผิดเพื่อละเมิด, มาแล้วฉบับ

Abstract

The objectives of this study are to: 1) examine the theoretical concepts surrounding tort liability in situations involving alcohol consumption; 2) examine and compare the legal principles surrounding tort liability in situations involving alcohol users in Thailand and abroad, including an analysis of legal measures for tort liability in cases of drunk driving in Thailand; and 3) suggest recommendations for laws on tort liability in cases of drunk driving in Thailand. This qualitative study focused on related documents both in Thai and other languages

The study's findings demonstrated that the Civil and Commercial Code of Thailand requires accountability for compensation based on the fault liability and the strict liability in sections 420 and 437. Defining liability in the law as it is today, as a result, the compensation for the injured party cannot be effective in the end. This is because the wrongdoer cannot compensate or may not be able to apply the principle of strict liability if the damage occurs to other vehicles. It also cannot fully help prevention and reduce accidents in society, which is one of the objectives of tort law. Compared to New Jersey, Indiana, and Illinois state laws in the United States, it will be found that these various states all have provisions that require alcoholic beverage providers to be jointly liable with service recipients who have committed violations. Having such a provision demonstrates the concept of vicarious liability arising from the actions of others in the background, and it demonstrates the importance of preventing misfortunes that may occur unexpectedly from intoxicants from the beginning, as well as it creates standards for the responsibility of alcoholic beverage service providers at the same time.

This research has recommended amendments to the Civil and Commercial Code of Thailand with the addition of Section 430/1, which states that "Alcoholic beverage seller must be jointly liable with service recipients who have committed a violation if the services take place while the recipient of the service is intoxicated"

Keywords: Development, Tort Liability, Drunk-Driving

บทนำ (Introduction)

“แอลกอฮอล์” มาจากภาษาอารบิก “al-kohl” ที่ชาวอาหรับใช้เรียกเครื่องดื่มประเภทยาของมีนเมาต่าง ๆ ซึ่งในอดีตแอลกอฮอล์สามารถเกิดได้เองตามธรรมชาติก่อนที่มนุษย์จะรู้จักวิธีการผลิต แอลกอฮอล์เป็นครั้งแรก โดยเกิดจากผลไม้สุกที่ตกลงจากต้นแล้วแช่ในน้ำเป็นเวลานาน ทำให้เกิดของเหลวชั้นสามารถนำมาดื่มได้ ของเหลวดังกล่าวทำให้ผู้ดื่มรู้สึกกระชุ่มกระชวยและกระปรี้กระเปร่า [1] แอลกอฮอล์ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและนำไปใช้อุปโภคและบริโภคมากที่สุดคือ เอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) โดยมีแหล่งกำเนิดจากการนำพืชประเภทมันสำปะหลัง มันเทศ ข้าวโพด ข้าวบาร์เลย์ หรืออ้อย มาหมักให้แป้งเปลี่ยนเป็นน้ำตาล จากนั้นจึงทำให้น้ำตาลเปลี่ยนเป็นแอลกอฮอล์โดยใช้เอนไซม์ช่วยย่อยจนได้เป็นเอทิลแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์ประเภทนี้มีคุณสมบัติในการฆ่าเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา รวมถึงการทำลายไวรัส นอกจากนี้ยังสามารถรับประทานได้จึงมักนำไปใช้ผสมในเครื่องดื่มต่าง ๆ นอกจากเอทิลแอลกอฮอล์แล้วยังมีแอลกอฮอล์อีกชนิด คือ เมทิลแอลกอฮอล์ (Methyl Alcohol) แอลกอฮอล์ประเภทนี้มีต้นกำเนิดจากกระบวนการกลั่นทางปิโตรเคมีด้วยการสังเคราะห์ผ่านการเร่งปฏิกิริยาจากคาร์บอนมอนอกไซด์ คาร์บอนไดออกไซด์ และไฮโดรเจน โดยมักจะถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ นอกจากนี้สารแปรรูปของเมทานอลยังถูกนำไปผสมกับแก๊สปิโตรเลียมเหลวเพื่อใช้ในครัวเรือน หรือนำไปผสมกับน้ำมันดีเซลเพื่อทำเป็นไบโอดีเซลอีกด้วย อย่างไรก็ตามเมทิลแอลกอฮอล์มีความเป็นพิษสูงจึงไม่สามารถนำมาใช้รับประทานได้เหมือนเอทิลแอลกอฮอล์ [2]

ผลการวิจัยหลายชิ้นพบว่าการดื่มแอลกอฮอล์แต่พอควร ช่วยเพิ่มระดับเอชดีแอลซึ่งเป็นคอเลสเตอรอลที่ดี ลดการแข็งตัวของเกร็ดเลือดซึ่งช่วยป้องกันโรคหัวใจ และช่วยป้องกันความเสี่ยงอัลไซเมอร์ รวมทั้งความจำเสื่อม แต่ถ้าดื่มมากเกินไปจะส่งผลให้สมองเสื่อมเร็ว เพิ่มความเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูงและเส้นเลือดสมองตีบหรือแตกได้ ด้วยเหตุนี้การบริโภคแอลกอฮอล์จึงควรอยู่ในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อให้ร่างกายได้รับประโยชน์ [3]

จากข้อมูลทางสถิติ มีจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ทั่วโลกร้อยละ 43 ของประชากรทั้งหมด หรือคิดเป็นประมาณ 2.3 พันล้านคน มีปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อหัวประชากรต่อปีคือ 6.4 ลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ มีค่าเฉลี่ยเป็นผู้ดื่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-19 ปี ร้อยละ 27 โดยร้อยละ 14 เป็นผู้ดื่มวัยรุ่นที่ดื่มหนัก จากคาดการณ์การบริโภคในอีก 10 ปีข้างหน้าคาดว่าปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเพิ่มสูงขึ้นอีก 1.7 ลิตรต่อประชากรหนึ่งคนต่อปี [4] นอกจากนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติ เผยผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 พบว่าจากจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 55.9 ล้านคน เป็นผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบปีก่อนหน้าประมาณ 15.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 28.4 โดยเป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอ 6.98 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และเป็นผู้ที่ดื่มนาน ๆ ครั้ง 8.91 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.9 โดยกลุ่มอายุ 25-44 ปี มีอัตราการดื่มสุราสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 36 กลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 45-49 ปี มีอัตราการดื่มสุราใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ

33.5 และ 31.1 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มผู้สู้งัย อายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการดื่มสุราร้อยละ 15.2 สำหรับกลุ่มเยาวชน อายุ 15-19 ปี มีอัตราการดื่มสุรต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 13.6 [5] และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรในประเทศไทยระหว่างภูมิภาคพบว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนผู้ดื่มสูงสุดคือ ร้อยละ 35.4 และร้อยละ 32.8 ตามลำดับ ภาคเหนือมีผู้ดื่มประจำในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16 รองลงมาคือภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.7 นอกจากนี้ยังพบว่า ภาคกลางและภาคเหนือ มีสัดส่วนผู้ดื่มหนักประจำสูงสุด คือ ร้อยละ 3.8 และร้อยละ 3.7 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มผู้ไม่เคยดื่มสุราเลยนั้น ภาคใต้มีสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.5 ในขณะที่ภาคเหนือมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1 [6]

ประเทศไทยมีจำนวนอุบัติเหตุทางบกปีละประมาณ 50,000-70,000 ราย มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตปีละประมาณ 20,000 ราย ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนมากกว่าร้อยละ 60 มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยผู้บาดเจ็บที่ดื่มแล้วขับส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-29 ปี และหนึ่งในเจ็ดของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ดื่มแล้วขับเป็นผู้โดยสารหรือคนเดินถนน [7] จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการขับขี่ประกอบกัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายดำเนินการกับผู้ดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่กำหนดบทลงโทษการเมาแล้วขับจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-5 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000-100,000 บาท และศาลจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีเมาแล้วขับเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2-6 ปี และปรับตั้งแต่ 40,000-120,000 บาท และศาลจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ แต่หากการเมาแล้วขับเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3-10 ปี และปรับตั้งแต่ 60,000-200,000 บาท รวมทั้งศาลจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่”[8] นอกจากนี้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แล้วประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้กำหนดความรับผิดในทางแพ่งกับผู้ขับขี่ที่เมาสุรา โดยกำหนดไว้ในมาตรา 420 ว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย ถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น [9] และมาตรา 437 วรรคแรก ที่ระบุว่า บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง [10] อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่สำคัญสองข้างต้นยังมีช่องว่างอยู่หลายประการ เช่น หากเป็นมาตรการภายใต้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ได้รับความเสียหาย ได้รับการชดเชยความเสียหายในทางแพ่งที่เกิดขึ้นกับตน แต่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษในทางอาญาและทางปกครองเท่านั้น ในขณะที่มาตรการภายใต้ประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์นั้น แม้จะมุ่งให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยเยียวยา แต่ก็ยังพบข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทั้งข้อจำกัดของผู้ขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดความเสียหายไม่มีเงินหรือทรัพย์สินที่จะชดเชยให้ผู้เสียหายได้ หรือข้อจำกัดที่ไม่อาจใช้ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกรณีที่มีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นกับยานพาหนะด้วยกัน

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า มาตรการทางกฎหมายเพื่อชดเชยหรือเยียวยาผู้เสียหายในทางแพ่งตามกฎหมายปัจจุบันอาจไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ด้วยเหตุที่การซื้อหรือหาเครื่องดัดแปลงรถจักรยานยนต์นั้นเกิดขึ้นได้ง่าย แม้ว่าจะมีกฎหมายบางฉบับบางมาตราที่ควบคุมหรือเยียวยาอยู่แล้ว [11] ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดเพื่อพัฒนากฎหมายให้บุคคลที่อาจเกี่ยวข้องซึ่งไม่ใช่ผู้กระทำละเมิดจึงมีความสำคัญเพื่อรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์มาแล้วซ้ำต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพื่อละเมิดในกรณีการดัดแปลงรถจักรยานยนต์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพื่อละเมิดกรณีการดัดแปลงรถจักรยานยนต์ของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเพื่อความรับผิดชอบละเมิดในกรณีมาแล้วซ้ำในประเทศไทย
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายความรับผิดชอบเพื่อละเมิดกรณีมาแล้วซ้ำในประเทศไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology)

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม เว็บไซต์ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบเพื่อละเมิด กรณีมาแล้วซ้ำทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ถูกลำนำวิเคราะห์สาระให้เห็นความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์จะออกมาในลักษณะของการพรรณนา

ผลการวิจัย (Results)

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความมั่นคงนั้น ดำรงอยู่ภายใต้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายแนวคิด ดังนี้
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสุรา

การผลิตสุราเป็นวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นหลังการรู้จักข้าวและมีการทำนาโดยปรากฏหลักฐานว่ามนุษย์เอาข้าวมาหมักทำเบียร์ โดยการบริโภคสุราจะมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกจนส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้ทำให้สุราถูกมองว่ามี 2 บทบาทในสังคม คือ บทบาทที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นน้ำอมฤตกับบทบาทที่เป็นการตำหนิว่าเป็นสิ่งเสพติด ในบางสังคมสุราเป็นทั้งสิ่งเสริมคลและสิ่งต้องห้าม ในบางขณะสุราอาจเป็นยา หรืออาจเป็นโทษต่อสุขภาพได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ภาพลักษณ์ของสุราจึงเป็นทวิลักษณ์หรือมีความขัดแย้งกันซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมไทย [12]

แรงจูงใจในการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการตัดสินใจเลือกดื่มหรือปฏิเสธการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผ่านกระบวนการรู้คิด และการตัดสินใจของบุคคลร่วมกับการรับรู้ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการดื่ม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าภายนอกอื่น ๆ เช่น ประสบการณ์การดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์ในอดีต สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจส่งผลต่อกระบวนการรู้คิดและเปลี่ยนแปลงความคาดหวังผลลัพธ์ของการดื่มได้ โดยหากบุคคลมีความคาดหวังถึงผลลัพธ์เชิงบวกของการดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์อยู่แล้วก็จะยิ่งทำให้เกิดแรงจูงใจในการดื่มมากขึ้น ในทางกลับกันหากบุคคลรับรู้ผลลัพธ์จากการดื่มเป็นผลลัพธ์เชิงลบ บุคคลนั้นก็จะเลี่ยงการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ [13]

สำหรับผลกระทบของการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่ออวัยวะภายในของร่างกาย ด้านสุขภาพการบริโภคปริมาณมากหรือเป็นระยะเวลานานเป็นสาเหตุหลักในการเสียชีวิต โดยอาจส่งผลในระยะสั้นหรือระยะสะสม นอกจากนี้ยังส่งผลต่อระบบความจำ ระบบประสาท ระบบเลือด ความดัน และส่งผลโดยตรงต่ออวัยวะในร่างกาย เช่น ตับ [14] นอกจากนี้ ภายหลังจากการบริโภคแอลกอฮอล์ จะทำให้จิตใจและพฤติกรรมผิดปกติ ความสามารถต่าง ๆ บกพร่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถและสมรรถนะในการขับขี่ยานพาหนะ เนื่องจากฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ที่ดื่มเข้าไปจะไปกดประสาทส่วนกลาง ทำให้การรับรู้ต่าง ๆ ช้าลง และส่งกระทบต่อการตัดสินใจ เสียสมาธิ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ได้สูงมาก [15]

ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับสุราและการขับขี่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เป็นต้น โดยแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรมต่าง ๆ โดยกฎหมายกำหนดมาตรการที่สำคัญ ๆ หลายมาตรการ เช่น วิธีการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่าง ๆ การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งยังได้กำหนดโทษในความผิดที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์อีกด้วย [16] สำหรับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลและการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก เพื่อมุ่งลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางถนน การรักษาวินัยของผู้ขับขี่ และมุ่งทำให้

ผู้ขับขีปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยกฎหมายได้กำหนดมาตรการที่สำคัญต่าง ๆ ให้ทันกับยุคสมัยมากขึ้น เช่น การออกไปสั่งและการบันทึกคะแนนความประพฤติ เป็นต้น [17]

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อละเมิด

ละเมิด คือ การกระทำใด ๆ ของบุคคลหรือการกระทำที่อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคล อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น โดยการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำของตนเอง การกระทำของบุคคลอื่น หรือความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองดูแล และเมื่อเกิดความเสียหายแล้วผู้ที่ได้รับความเสียหายชอบที่จะได้รับการเยียวยาโดยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนหรือเรียกร้องให้ผู้ละเมิดปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติในลักษณะอื่น ๆ แล้วแต่กรณี [18]

โดยทั่วไปความรับผิดเพื่อละเมิดวางอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “ใครกระทำความผิด คนนั้นต้องรับผิด” [19] อันเป็นความรับผิดเพื่อละเมิดโดยแท้ (Fault Liability) โดยหลักการทั่วไปข้อนี้ถูกกำหนดให้เห็นเป็นหนึ่ง ในรูปธรรมภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ที่ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรับผิดเพื่อละเมิดในกรณีละเมิดทั่วไปว่าโดยสรุปจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข คือ (1) ต้องเป็นการกระทำความผิดกฎหมายโดยการกระทำนั้นอาจเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ได้ (2) ก่อให้เกิดเหตุการณ์ใดอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย (3) การกระทำหรือเหตุการณ์นั้น ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิ ไม่ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น จะกำหนดจำนวนได้แน่นอนหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งไม่ว่าความเสียหายนั้นจะถูกคำนวณออกมาเป็นตัวเงินได้หรือไม่ก็ตาม

นอกจากนี้การเกิดขึ้นของละเมิดยังเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่ง กล่าวคือ แม้ว่าการเกิดขึ้นของละเมิดซึ่งสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับผู้อื่นจะไม่ใช่การผูกนิติสัมพันธ์เช่นสัญญา แต่เมื่อละเมิดเกิดขึ้นแล้ว ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ต้องชดเชยเยียวยาให้กับผู้เสียหาย จึงอาจกล่าวได้ว่า ก่อนมีการละเมิด ผู้นั้นยังไม่มีหนี้ แต่เมื่อมีการละเมิดแล้ว จึงมีหนี้ที่ตนเองจะต้องรับผิดชอบเกิดขึ้น โดยหนี้ดังกล่าวนี้อาจอยู่ในรูปของค่าสินไหมทดแทนหรือเป็นหนี้ที่เรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ซึ่งการก่อหนี้ลักษณะนี้เรียกว่าการก่อหนี้โดยผลของกฎหมาย [20]

โดยทั่วไปและในทางปฏิบัติกฎหมายละเมิดมักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ถูกกระทำละเมิด ด้วยเหตุนี้ คดีละเมิดส่วนใหญ่จึงเป็นคดีที่ผู้ถูกกระทำละเมิดฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นตัวเงินจากผู้กระทำละเมิดเพื่อชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ในทางทฤษฎีแล้ว กฎหมายละเมิดยังมีวัตถุประสงค์และบทบาทที่สำคัญกว่านั้นคือ ช่วยป้องกันและลดอุบัติเหตุอุบัติภัยในสังคม รวมทั้งยังมุ่งยับยั้งการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือพฤติกรรมอันตรายเป็นของบุคคลในสังคมอีกด้วย [21]

1.3 แนวคิดความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability)

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าโดยทั่วไปความรับผิดเพื่อละเมิดมีที่มาจากหลักการว่า “ใครกระทำความผิดคนนั้นต้องรับผิด” ดังนั้น ความรับผิดเพื่อละเมิดจึงเป็นความรับผิดเฉพาะตัว บุคคลผู้กระทำละเมิดเท่านั้นที่จะต้องรับผิดในผลแห่งละเมิด หรือที่เรียกว่า Subjective Responsibility อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งผู้กระทำละเมิดอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายได้ จึงเกิดความคิดที่จะให้ผู้ที่มีความสัมพันธ์บางประการกับผู้กระทำละเมิดมาเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับผู้กระทำละเมิด ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความคิดของหลักความรับผิดโดยไม่ต้องมีความผิดหรือที่เรียกว่า Objective Responsibility ขึ้น [22] ภายใต้ข้อสังเกตที่ว่า การจะกำหนดเกณฑ์ให้ผู้ที่ไม่ได้ทำละเมิดไปรับผิดในผลแห่งละเมิดของบุคคลอื่นนั้นเป็นหลักเกณฑ์พิเศษจากหลักความรับผิดทั่วไป [23]

ในทางปฏิบัติบางกรณีอาจปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่าการเรียกให้ผู้กระทำละเมิดโดยตรงนั้นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เช่น ผู้กระทำละเมิดอาจมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี ผู้กระทำละเมิดยังมีความอ่อนเยาว์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ หากยึดมั่นในหลักใครกระทำความผิด คนนั้นต้องรับผิด ผู้เสียหายก็อาจจะไม่ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพราะไม่ทราบว่าจะบังคับเอากับบุคคลเหล่านั้นได้อย่างไร และเมื่อเจตนารมณ์ของกฎหมายละเมิดคือการเยียวยาความเสียหายให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ กฎหมายจึงต้องแสวงหาทางให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้ความเสียหายให้ได้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีการกำหนดความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นขึ้นในกฎหมาย โดยกำหนดให้บุคคลอื่นที่อาจมิใช่ผู้กระทำละเมิดโดยตรง มาร่วมรับผิดกับบุคคลผู้กระทำละเมิดซึ่งไม่มีความสามารถในการชดใช้นั้น [24] ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้เป็นกรณีต่าง ๆ สรุปดังนี้

(1) ความรับผิดของนายจ้างจากการกระทำละเมิดโดยลูกจ้าง โดยปกติบุคคลที่จะต้องรับผิดเพื่อละเมิดคือบุคคลที่กระทำให้เกิดความเสียหายตามหลักใครทำ คนนั้นรับผิดชอบ แต่กรณีของนายจ้างและลูกจ้างนั้น บุคคลที่อาจจะต้องเข้าไปร่วมรับผิดกับลูกจ้างที่ได้กระทำละเมิด คือ นายจ้าง หากการกระทำละเมิดเกิดในระหว่างการทำงานเพื่อนายจ้าง โดยในกรณีนี้กฎหมายกำหนดให้นายจ้างซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำละเมิดต้องมาร่วมรับผิดในการกระทำละเมิดของลูกจ้างในลักษณะของลูกหนี้ร่วม โดยที่ผู้เสียหายสามารถที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจากนายจ้างได้โดยตรงและเต็มจำนวน [25]

(2) ความรับผิดของตัวการจากการกระทำละเมิดโดยตัวแทน ตัวการซึ่งมิได้เป็นผู้ทำละเมิด อาจต้องร่วมรับผิดในการทำละเมิดของตัวแทนของตนในลักษณะเดียวกับที่นายจ้างต้องร่วมรับผิดในการทำละเมิดของลูกจ้างเนื่องจากกฎหมายให้ใช้หลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดของนายจ้างในการทำละเมิดของลูกจ้างโดยอนุโลม [26] เมื่อมีสัญญาตัวแทนเกิดขึ้นแล้ว และตัวแทนได้กระทำละเมิดขึ้นภายใต้ขอบเขตอำนาจของฐานะตัวแทนซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตัวการมอบหมาย เช่นนี้ตัวการย่อมต้องรับผิดชอบด้วย ในทางกลับกัน หากตัวการกระทำละเมิดโดยมิใช่เกิดจากการทำงานที่ตัวการมอบหมาย เช่นนี้ย่อมเป็นการกระทำนอกเหนืออำนาจตัวการไม่จำเป็นต้องร่วมรับผิดด้วย [27]

(3) ความรับผิดของบิดามารดาหรือผู้อนุบาลจากการกระทำละเมิดโดยผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริต ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของผู้คนอื่นในกรณีนี้เป็นกรณีที่บิดามารดาหรือผู้อนุบาลจะต้องเข้ามาร่วมรับผิดกับผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถที่วิกลจริต เนื่องจากตนเองมีหน้าที่ในการดูแลบุคคลที่ยังบกพร่องเรื่องความสามารถเหล่านั้น ในกรณีนี้หากการทำหน้าที่ดูแลบกพร่องจนผู้ตกอยู่ภายใต้การดูแลไปสร้างความเสียหายกับบุคคลอื่น ผู้ดูแลอันได้แก่บิดามารดาหรือผู้อนุบาลก็อาจถูกเรียกให้รับผิดชอบได้ อย่างไรก็ตาม บุคคลเช่นว่านั้นอาจหลุดพ้นความรับผิดเพื่อละเมิดได้เช่นกันหากพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งตนทำอยู่นั้น [28]

(4) ความรับผิดของครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลผู้ไร้ความสามารถ ความรับผิดในกรณีเกิดขึ้นเนื่องจากการมีความสัมพันธ์ตามอำนาจหน้าที่ของครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือผู้รับดูแลผู้ไร้ความสามารถ ด้วยเหตุที่ผู้ไร้ความสามารถนั้นไม่อาจดูแลตนเองได้เต็มที่ตามความเป็นจริงเพราะขาดวุฒิภาวะอันเนื่องมาจากอายุ สภาพร่างกายหรือจิตใจที่ไม่เอื้ออำนวย ในทางปฏิบัติจึงต้องมีบุคคลที่ดูแลผู้ไร้ความสามารถเพื่อไม่ให้บุคคลเหล่านั้นไปก่อความเสียหายให้กับบุคคลอื่น อย่างไรก็ตาม หากปรากฏว่าบุคคลผู้ไร้ความสามารถไปก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว กฎหมายจึงกำหนดและสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลในทางข้อเท็จจริงหย่อนการดูแล จึงให้บุคคลเหล่านั้นต้องร่วมรับผิดในละเมิดของผู้ไร้ความสามารถด้วย [29]

(5) ความรับผิดของผู้ว่าจ้างจากการกระทำละเมิดโดยผู้รับจ้าง สำหรับความรับผิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลในกรณีนี้เป็นกรณีที่มีความสัมพันธ์ภายใต้สัญญาจ้างทำของ ซึ่งโดยปกติสัญญาประเภทนี้เป็นสัญญาที่มุ่งความสำเร็จในงาน โดยผู้ว่าจ้างจะไม่มีอำนาจบังคับบัญชาเหมือนกรณีสัญญาจ้างแรงงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายจากการกระทำละเมิดขึ้นโดยหลักแล้วผู้ว่าจ้างไม่ควรต้องรับผิด อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นให้ผู้ว่าจ้างต้องเข้ามาร่วมรับผิดในความเสียหายกับผู้รับจ้างด้วยหากผู้ว่าจ้างมีส่วนผิดอยู่ด้วย กล่าวคือ เป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ ผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง [30]

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าบุคคลที่จะต้องรับผิดในผลแห่งละเมิดอันเกิดจากการกระทำของผู้อื่นนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับตัวบุคคลผู้กระทำความผิด โดยความสัมพันธ์นั้นจะเป็นความสัมพันธ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น [31] ไม่ได้พิจารณาจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดในความเป็นจริง [32] โดยกฎหมายเห็นว่าแม้บุคคลเหล่านั้นจะไม่ได้เป็นผู้กระทำละเมิดโดยตรง แต่ความสัมพันธ์เหล่านั้นทำให้ต้องรับผิดร่วมกับผู้กระทำละเมิด เช่น ความสัมพันธ์ในแง่หน้าที่การงาน กรณีนายจ้างลูกจ้าง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันในส่วนที่นายจ้างได้ผลประโยชน์จากการทำงานของลูกจ้าง ความสัมพันธ์ในแง่หน้าที่คอยดูแล เลี้ยงดู เช่น ผู้อนุบาลต้องรับผิดเมื่อผู้วิกลจริตได้กระทำละเมิด เป็นต้น ข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งของความรับผิดในผลแห่งละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นนั้น มิใช่เป็นเรื่องความรับผิดแทนที่กันหรือความรับผิดร่วมกันในลักษณะที่ผู้ทำละเมิดไม่ต้องรับผิดเลยเพราะมีผู้อื่นมารับผิดแทนหรือผู้กระทำละเมิดรับผิดเพียงหนึ่งร่วมกับผู้อื่นในทางตรงกันข้ามความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นนี้เป็นเรื่องที่ผู้กระทำละเมิดยังคง

มีความผิดและความรับผิดชอบอยู่ หากแต่ด้วยเหตุผลบางประการ กฎหมายจึงกำหนดให้บุคคลอื่นซึ่งมิได้เป็นผู้กระทำละเมิดอาจต้องเข้ามารับผิดชอบเพราะมีความสัมพันธ์พิเศษบางอย่าง และในทางตอบแทนกันเมื่อบุคคลดังกล่าวรับผิดชอบไปแล้วเท่าใดก็สามารถไล่เบี้ยเอากลับคืนจากผู้ทำละเมิดได้ ซึ่งการกำหนดให้ไล่เบี้ยได้นี้ย่อมเป็นการแสดงว่าในท้ายที่สุดความรับผิดชอบก็ยังเป็นของผู้ทำละเมิดอยู่ดี [33]

1.4 แนวคิดความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability)

แนวคิดความรับผิดโดยเด็ดขาดเป็นแนวคิดที่กำหนดความรับผิดซึ่งผู้กระทำอาจไม่มีความผิด (Liability without Fault) โดยแนวคิดนี้เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 19 ในยุคที่ความเสี่ยงอันจะเกิดความเสียหายกับบุคคลในสังคมมีมากขึ้นเนื่องจากการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีทดแทนแรงงานคน ทำให้หลักการว่าใครกระทำ คนนั้นต้องรับผิดชอบ ซึ่งต้องอาศัยการพิสูจน์การกระทำที่เจตนาหรือประมาทเลินเล่อก่อนจะเยียวยาความเสียหายและปกป้องสังคมไม่มีประสิทธิภาพมากนัก โดยแนวคิดถูกอธิบายว่าหากความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการกระทำของตนตามที่กฎหมายกำหนด บุคคลนั้นก็ต้องรับผิดชอบชดเชยเยียวยาผู้เสียหาย [34] ซึ่งหลักการข้างต้นปรากฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย โดยกำหนดไว้เป็นกรณีต่าง ๆ สรุปได้ ดังนี้ [35]

(1) ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความชำรุดบกพร่องหรือการบำรุงรักษาที่ไม่เพียงพอของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ในกรณีนี้ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างไรก็ตาม หากผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแล้ว ผู้เป็นเจ้าของจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ความรับผิดโดยเด็ดขาดในข้อนี้ยังใช้บังคับกับความบกพร่องในการปลูกหรือค้ำจุนต้นไม้หรือกอไผ่อีกด้วย [36]

(2) ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะของตกลงจากโรงเรือนหรือสิ่งขวางของไปตกในที่อันมิควรโดยบุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดนั้น [37]

(3) ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลหรือเกิดขึ้นเพราะทรัพย์สินอันตราย กรณีนี้กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะที่เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล จะต้องรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้มีทรัพย์สินอันเป็นของอันตรายไว้ในครอบครอง ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีความอันตรายโดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้น บุคคลนั้นก็ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินอันตรายนั้นด้วย [38]

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่กำหนดความรับผิดทางแพ่งในความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้มีนมาในประเทศไทยและต่างประเทศ กำหนดไว้แตกต่างกัน ดังนี้

1) ความรับผิดทางแพ่งในความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้มีนมาในประเทศไทย

หากมีความเสียหายจากกรณีมาแล้วซ้ำ นอกจากความรับผิดทางอาญาและทางปกครอง ที่กฎหมายอื่น ๆ กำหนดไว้แล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้กำหนดความรับผิดในทางแพ่งกับผู้ขับขี่ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 420 ที่ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย ถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้น ทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” จากบทบัญญัตินี้จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้เป็นแม่บท และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดของบุคคลในการกระทำของตนเอง โดยที่บุคคลที่ขับขี่จะต้องรับผิด เพื่อละเมิดเนื่องจากการเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อและได้สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นหลักการตามปกติที่คนทำละเมิดและผู้รับผิดชอบจะต้องเป็นคนเดียวกัน

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้กำหนดความรับผิดของผู้ขับขี่พาหนะไว้ด้วย โดยกำหนดไว้ในมาตรา 437 ที่ว่า “บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วย กำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง” โดยในบทบัญญัตินี้กำหนด ความรับผิดอย่างเด็ดขาดของผู้ขับขี่ยานพาหนะซึ่งรวมถึงการขับขี่ในกรณีที่อยู่ในอาการมึนเมาไว้ด้วย ซึ่งการ กำหนดไว้เช่นนี้ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องให้ผู้ขับขี่ซึ่งเป็นผู้ควบคุมยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าการขับขี่เป็นเหตุให้เกิดการเฉี่ยวชนนั้นเกิดจากความจงใจหรือ ประมาทเลินเล่อหรือไม่

2) ความรับผิดในความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้มีนเมาในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีสถิติการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก จากข้อมูลสถิติการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ. 2561 พบว่าเครื่องดื่มจำพวกเบียร์ เหล้ากลั่น และ เครื่องดื่มมอลต์ต่างกลั่น สร้างรายได้กว่า 1.1 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี พ.ศ. 2564 ยอดขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์สูงถึงกว่า 247 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2565 ยอดขายเบียร์คิดเป็นประมาณ ร้อยละ 41.9 ของตลาดอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสหรัฐอเมริกา [39]

อย่างไรก็ดี สถิติในปี พ.ศ. 2563 พบว่ามีผู้เสียชีวิตจำนวน 11,654 รายจากการเมาแล้วขับ คิดเป็นร้อยละ 30 ของการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการจราจรทั้งหมดในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.3 เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับผู้ขับขี่ที่มีปัญหาแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ. 2562 โดยมีค่าใช้จ่ายโดยประมาณต่อปีของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับผู้ขับขี่ที่มีความบกพร่อง ทางแอลกอฮอล์มีมูลค่ารวมถึง 123.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้รวมถึงค่ารักษาพยาบาลและ ค่าใช้จ่ายสำหรับชีวิตที่สูญเสียไปด้วย [40]

จากสถิติข้างต้น เป็นที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงปรารถนาอันมีสาเหตุจากการ ขาดสติจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยในแต่ละรัฐจะมี กฎหมายที่กำหนดความรับผิดชอบในรูปแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไป สำหรับการกำหนดความรับผิด

ในทางแพ่งนั้น กฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ รัฐอินดีแอนา และรัฐอิลลินอยส์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

2.1) รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) กฎหมายภายในรัฐซึ่งได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2013 New Jersey Revised Statutes มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเยียวยาทางแพ่งโดยเฉพาะสำหรับบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากความประมาทเลินเล่อจากการให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาต [41] โดยกฎหมายได้กำหนดความรับผิดชอบไว้ว่า

“ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายหรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากความประมาทเลินเล่อของผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาต สามารถเรียกค่าเสียหายจากผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตได้ในกรณีต่อไปนี้ คือ (1) ผู้ให้บริการได้ประมาทเลินเล่อตามเงื่อนไขข้างท้าย (2) การบาดเจ็บหรือความเสียหายเกิดจากความประมาทเลินเล่อจากบริการจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ (3) การบาดเจ็บหรือความเสียหายเป็นผลที่คาดการณ์ได้จากการให้บริการที่ประมาทเลินเล่อจากบริการจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตจะถือว่าประมาทเลินเล่อก็ต่อเมื่อผู้ให้บริการให้บริการบุคคลที่มีอาการมึนเมาอย่างเห็นได้ชัด หรือให้บริการกับผู้เยาว์โดยตนเองรู้หรือควรจะรู้ว่าผู้ที่รับบริการเป็นผู้เยาว์” [42]

2.2) รัฐอินดีแอนา (Indiana) ประมวลกฎหมายอินดีแอนา (Indiana Code) กำหนดหลักการสำคัญของความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากผู้มีเมามา โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบเนื่องจากมีหน้าที่จะต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควร (reasonable care) ในการดำเนินธุรกิจ เมื่อพบว่าลูกค้ามีอาการมึนเมา ก็ไม่ควรที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้นั้นอีก [43] โดยประมวลกฎหมายอินดีแอนากำหนดว่า โดยหลักแล้วในทางแพ่งผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้อื่นไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของผู้มีเมามา เว้นแต่ (1) ผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รู้ว่าผู้รับบริการมีอาการมึนเมาอย่างเห็นได้ชัดในขณะที่ตนให้บริการ และ (2) ความมึนเมาของผู้รับบริการเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย บาดเจ็บ หรือเสียหายและในกรณีที่บุคคลซึ่งมีอายุ 21 ปีหรือมากกว่า ได้รับอันตรายหรือเสียชีวิตจากการเมาสุราโดยสมัครใจ บุคคลนั้น บุคคลที่อยู่ในความอุปการะของบุคคลนั้น และตัวแทนผู้รับมรดกของบุคคลนั้น หรือทายาทของบุคคลนั้น ไม่สามารถอ้างสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายกับผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีส่วนทำให้บุคคลนั้นมึนเมาได้ เว้นแต่เป็นกรณีตาม (1) และ (2) ที่ได้กล่าวมาแล้ว [44]

2.3) รัฐอิลลินอยส์ (Illinois) Liquor Control Act of 1934 แห่งรัฐอิลลินอยส์มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคมโดยใช้มาตรการต่าง ๆ โดยมาตรการที่สำคัญมีทั้งที่เกี่ยวกับการบริโภค การขาย และการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยในปัจจุบันกฎหมายได้แก้ไขเพื่อให้ใช้ระบบใบอนุญาตกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Licensing System) [45] ภายใต้ Liquor Control Act of 1934 โดยกฎหมายได้กำหนดความรับผิดของผู้เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคแอลกอฮอล์แล้วก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้อื่นไว้ว่า “บุคคลใด ๆ

ที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ภายในรัฐอันเนื่องมาจากคนเมาสุรา มีสิทธิที่จะดำเนินคดีในนามของตนเองหรือร่วมกันกับบุคคลใด ๆ กับผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวมีอาการมึนเมา” นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบไปถึงผู้ให้เช่าโรงแรมหรือที่พัก โดยกำหนดไว้ว่า “บุคคลที่มีอายุ 21 ปีหรือมากกว่านั้น ซึ่งชำระค่าห้องพักหรือสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งรู้ว่ามีห้องพักหรือสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นจะถูกใช้เพื่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปีโดยที่ผิดกฎหมาย และการบริโภคดังกล่าวทำให้เกิดอาการมึนเมา บุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบบุคคลใด ๆ ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียหายต่อทรัพย์สิน” นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดอีกว่า “บุคคลใดที่เป็นเจ้าของ เช่า เช่าซื้อ หรืออนุญาตให้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ โดยรู้ว่ามีการขายหรือให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนั้น บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ขายหรือให้สุรานั้นในความเสียหายจากความมึนเมาที่เกิดขึ้นข้างต้น” [46]

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า เพื่อเป็นการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องภายใต้แนวคิดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นและนำข้อดีของกฎหมายในรัฐนิวเจอร์ซีย์ รัฐอินดีแอนา และรัฐอิลลินอยส์ ของสหรัฐอเมริกา งานชิ้นนี้ได้เสนอแนะว่า ควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 430/1 ว่า “ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ให้บริการซึ่งได้กระทำละเมิด หากการให้บริการของตนเกิดขึ้นในขณะที่ผู้รับบริการมีอาการมึนเมาอย่างเห็นได้ชัด”

สรุปและอภิปรายผล (Discussion)

การกระทำของผู้มีเมาได้สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ทั่วโลก ประเทศต่าง ๆ ที่มีการผลิตจำหน่าย แลกเปลี่ยน ให้ และบริโภคแอลกอฮอล์ มักจะหลีกเลี่ยงกับปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ ด้วยเหตุที่ว่าแอลกอฮอล์ที่เข้าสู่ร่างกายนั้นจะส่งผลให้ร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมของผู้บริโภคเกิดการผิดปกติ รวมทั้งความสามารถต่าง ๆ ที่เคยมีในเวลาปกติและและสมรรถนะต่าง ๆ ก็จะถูกลดทอนลงไป โดยประเทศไทยและสหรัฐอเมริกามีความสูญเสียที่มีการบริโภคแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยประกอบจำนวนมาก ความสูญเสียดังกล่าวนี้นี้มีระดับความร้ายแรงมากไปจนถึงน้อย เช่น เสียชีวิต ทุพพลภาพ บาดเจ็บ ไปจนกระทั่งทรัพย์สินเสียหาย เป็นต้น แม้ว่าในประเทศไทยจะมีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมแอลกอฮอล์และการขับขี่ยานยนต์ เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นต้น แต่สำหรับกฎหมายที่กำหนดความรับผิดชอบในทางแพ่งแล้ว หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจะถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 437 ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

ภายใต้บังคับมาตรา 420 ผู้ที่จะต้องชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นผู้กระทำละเมิด โดยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขความรับผิดชอบภายใต้แนวคิดที่ว่า ใครกระทำผิด คนนั้นต้องรับผิดชอบ ซึ่งในทางปฏิบัติ การกระทำที่สร้างความเสียหาย เช่น กรณี่เมาแล้วขับนั้น ส่วนมากมักจะเป็นการกระทำที่ประมาทเลินเล่อ

โดยผู้กระทำความผิดระวาง อย่างไรก็ดี หากผู้กระทำความผิดกระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดกับการกระทำของตน ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะมาจากการกระทำโดยจงใจ ซึ่งต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเช่นกัน

ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกระทำความผิดนั้น อาจเป็นความเสียหายอย่างใด ๆ ยกเว้นความเสียหายต่อเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต กล่าวคือ ทำให้ถึงแก่ความตาย ความเสียหายแก่ร่างกาย กล่าวคือ ทำให้ได้รับบาดเจ็บ ความเสียหายต่ออนามัย กล่าวคือ ทำให้สูญเสียสุขภาพ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน กล่าวคือ ทำให้ทรัพย์สินสูญหรือเสียหายไป และความเสียหายต่อสิทธิใด ๆ ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ เช่นนี้แล้ว หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดและใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายนั้น อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของการชดเชยเยียวยาตามมาตรานี้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่สามารถชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายได้ในท้ายที่สุด

สำหรับภายใต้บังคับมาตรา 437 แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดความรับผิดโดยเด็ดขาดให้ผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น แต่บทบัญญัติข้อนี้ก็ไม่อาจนำมาใช้กับกรณีที่ผู้กระทำความผิดขับขี่ยานพาหนะด้วยความมีเมตตาและไปก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นกับยานพาหนะอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะอื่น ๆ นั้นได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของประเทศไทยข้างต้น จะพบข้อจำกัดสำคัญในการชดเชยเยียวยาผู้เสียหายจากการเมาแล้วขับ นอกจากนี้หากพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายละเมิดที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นก็จะพบว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้กำหนดให้บุคคลที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดเข้ามารับผิดด้วย ด้วยเหตุนี้ในหลายกรณีส่งผลให้ผู้เสียหายไม่อาจได้รับการชดเชยได้เนื่องจากผู้กระทำความผิดปราศจากความสามารถในการชดเชยเยียวยาต่อผู้เสียหายหรือเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับยานพาหนะด้วยกัน และไม่สามารถเรียกร้องให้บุคคลอื่น ๆ ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามารับผิดได้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ รัฐอินดีแอนา และรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกาจะพบความแตกต่างที่สำคัญอย่างชัดเจนว่า กฎหมายของรัฐข้างต้นนั้นกำหนดความรับผิดของผู้เกี่ยวข้องกับผู้มีเมตตาที่ได้สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นในเวลาต่อมา โดยแยกพิจารณารายละเอียดในแต่ละรัฐได้ ดังนี้

รัฐนิวเจอร์ซีย์ กฎหมายซึ่งได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี ค.ศ. 2013 แสดงวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนว่า กฎหมายดังกล่าวมีขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเยียวยาทางแพ่งโดยเฉพาะสำหรับบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากความประมาทเลินเล่อจากการให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาต โดยกำหนดให้ผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตจะต้องเข้ามารับผิดต่อบุคคลบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินอีกด้วย หากการบาดเจ็บหรือความเสียหายเกิดจากการให้บริการบุคคลที่มีอาการเมมาอย่างเห็นได้ชัด หรือเกิดจากการให้บริการกับผู้เยาว์โดยตนเองรู้หรือควรจะรู้ว่าผู้รับบริการเป็นผู้เยาว์

สำหรับรัฐอินดีแอนา ประมวลกฎหมายอินดีแอนาวางหลักว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้อื่นไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของผู้มีเมมา อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นไว้คือ หากผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รู้ว่าผู้รับบริการมีอาการมีเมมาอย่างเห็นได้ชัดในขณะที่ตนให้บริการและความมีเมมาของผู้รับบริการเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย บาดเจ็บ หรือทรัพย์สินเสียหาย เช่นนี้ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ต้องรับผิดชอบในทางแพ่งเพื่อชดเชยความเสียหายอีกด้วย

สำหรับรัฐอิลลินอยส์ Liquor Control Act of 1934 ได้กำหนดความรับผิดของผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงผู้เช่าโรงแรมหรือที่พัก และเจ้าของ ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ หากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตนเป็นเหตุทำให้บุคคลที่รับบริการมีอาการมีเมมา หรือเป็นการชำระค่าห้องพักหรือสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งรู้ว่าห้องพักหรือสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นจะถูกใช้เพื่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปีโดยที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นผู้รู้ว่าในอาคารหรือสถานที่ที่ตนมีสิทธิอยู่ มีการขายหรือให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนั้น

หากเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของทั้งสามรัฐข้างต้นจะพบว่า ทุกรัฐกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการได้ประโยชน์จากบริการหรือการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจต้องเข้ามารับผิดกับผู้กระทำละเมิดที่ได้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ล้วนดำรงอยู่ภายใต้แนวคิดความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งได้เป็นหลักแนวคิดพิเศษที่กำหนดให้ผู้ซึ่งไม่ได้กระทำละเมิดโดยตรง ต้องเข้ามารับผิดในความเสียหายซึ่งตนไม่ได้ก่อขึ้นด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้ให้บริการหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ทางหนึ่งทางใดจากการซื้อขายแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุนี้หากผลแห่งละเมิดเกิดขึ้น บุคคลเช่นว่านั้นจะต้องเข้ามารับผิดในความเสียหายด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ดี แม้ว่าทั้งสามรัฐจะมีการกำหนดความรับผิดเพื่อละเมิดของผู้ให้บริการหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้แนวคิดความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น แต่หากพิจารณาลงไปถึงรายละเอียดจะพบว่า แต่ละรัฐมีรายละเอียดอันเป็นเงื่อนไขของความรับผิดข้างต้นที่แตกต่างกัน บางประการ กล่าวคือ ในรัฐนิวเจอร์ซีย์และในรัฐอินดีแอนา ผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาตจะเข้ามารับผิดต่อบุคคลบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหายเมื่อตนเองให้บริการบุคคลที่มีอาการมีเมมาอย่างเห็นได้ชัดในขณะที่ตนให้บริการ ด้วยเหตุนี้ หากผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บริการและไม่เห็นถึงอาการมีเมมาของลูกค้าซึ่งกระทำละเมิดในเวลาต่อมา เช่นนี้ ผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะไม่ตกอยู่ภายใต้ความรับผิด ในขณะที่รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายมิได้กำหนดเงื่อนไขดังเช่นรัฐนิวเจอร์ซีย์และรัฐอินดีแอนา โดยความรับผิดของผู้ให้บริการหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นยังคงมีอยู่ แม้ว่าในขณะที่ให้บริการจะไม่อาจพบเห็นหรือคาดหมายถึงความมีเมมาของลูกค้าผู้กระทำละเมิดได้ นอกจากนี้ในรัฐอิลลินอยส์ยังกำหนดความรับผิดของผู้เช่าโรงแรมหรือที่พัก และเจ้าของ ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ที่ใช้เป็นห้องพักหรือเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งรู้ว่าจะถูกใช้เพื่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปีโดยผิดกฎหมาย หรือเป็นผู้รู้ว่าในอาคารหรือ

สถานที่ที่ตนมีสิทธิอยู่ มีการขายหรือให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนั้นอีกด้วย การกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความเข้มงวดของเจตจำนงที่ต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีเงินมาที่ได้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบอย่างเด็ดขาดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

สถิติความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนนในประเทศไทยสูงเป็นอันดับ 1 ของเอเชียและเป็นอันดับ 2 ของโลก ด้วยตัวเลขอัตราการเสียชีวิต 36.2 คนต่อประชากร 100,000 คน เป็นรองเพียงประเทศลิเบียที่มีอัตราการเสียชีวิต 73.4 คนต่อประชากร 100,000 คน โดยสถิติเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี [47] การบริโภคแอลกอฮอล์เป็นหนึ่งในสาเหตุของความเสียหายที่เกิดขึ้นบนท้องถนนในประเทศไทย เมื่อเกิดความเสียหายแล้ว กฎหมายที่ใช้เยียวยาความเสียหาย อันได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนละเมิดไม่อาจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในหลายกรณีผู้เสียหายไม่อาจได้รับการชดเชยได้เนื่องจากผู้กระทำละเมิดปราศจากความสามารถในการชดเชยเยียวยาต่อผู้เสียหายหรือไม่สามารถใช้บทบัญญัติที่มีอยู่ได้เนื่องจากเป็นความเสียหายอันเกิดกับพาหนะด้วยกัน

ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อกำหนดความรับผิดของผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายใต้แนวคิดความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นทำนองเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้จะเป็นการสร้างความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปพร้อมกับป้องกันและลดอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้มีเงินมาไปพร้อม ๆ กัน อย่างไรก็ตามก็ดี คณะผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดความรับผิดของผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นควรที่จะกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นการเฉพาะที่ว่า ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องรู้ว่าผู้รับบริการอยู่ในอาการมีเงินมาในขณะที่ตนให้บริการทำนองเดียวกับกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์และรัฐอินดีแอนา เนื่องจากการรับรู้สภาพว่าผู้รับบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีความพร้อมหรือสามารถที่จะบริโภคเครื่องดื่มหรือไม่เป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ให้บริการจะต้องคอยสอดส่อง หากว่าผู้ซื้อที่ได้รับบริการไม่มีความสามารถที่จะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อีกแล้ว กล่าวคืออยู่ในอาการมีเงินมาแล้ว ไม่สามารถครองสติหรือร่างกายได้ และผู้ขายยังคงบริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกเช่นนี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมา จึงควรกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายนั้นด้วย นอกจากนี้เหตุผลดังกล่าวข้างต้นยังมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 29(2) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอาการมีเงินมาจนครองสติไม่ได้อีกด้วย

จากสภาพปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คณะผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยเสนอแนะให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 430/1 โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้รับบริการซึ่งได้กระทำละเมิดหากการให้บริการของตนเกิดขึ้นในขณะที่ผู้รับบริการมีอาการมีเงินมาอย่างเห็นได้ชัด”

อนึ่ง ในงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดกับบุคคลที่ไม่ใช่ผู้ขับขี่ที่มึนเมา และก่อความเสียหายหรือผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังไม่ควรกำหนดไปถึงบุคคลอื่น ๆ เช่น ผู้ให้เช่าโรงแรม หรือที่พัก เป็นเจ้าของ เช่า เช่าซื้อ หรืออนุญาตให้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ที่รู้ว่ามีการขายหรือให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนั้นเหมือนในบางรัฐของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มีขอบเขตมุ่งเน้นการศึกษาถึงกฎหมายต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความรับผิดชอบเพื่อชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น โดยหากจะวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวอาจต้องมีการศึกษากฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] องค์การสุรา กรมสรรพสามิต. (2560). แอลกอฮอล์คืออะไร. สืบค้น 18 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.liquor.or.th/mobile/aic/detail/แอลกอฮอล์คืออะไร>
- [2] บริษัท พี. ไว จำกัด. (ม.ป.ป.). ประเภทของแอลกอฮอล์. สืบค้น 17 มิถุนายน 2566, จาก <https://pwai.co.th/blogrp-ประเภทของแอลกอฮอล์/>
- [3] ม.ป.ช. (ม.ป.ป.). แอลกอฮอล์! ดื่มอย่างไรให้ได้ประโยชน์. สืบค้น 18 มิถุนายน 2566, จาก http://www.iecm.co.th/cm_news/news_update/knowledge_78.html#
- [4,6] สาวิตรี อังณวงศ์กรชัย. (2562). ข้อเท็จจริงและตัวเลขเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2559-2556. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์.
- [5] ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2564). สถิติระดับประเทศ. สืบค้น 18 มิถุนายน 2566, จาก <https://alcoholstudy.in.th>
- [7] ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (ม.ป.ป.). สุรา...สร้างภาระอะไรให้กับสังคมไทย. สืบค้น 16 มิถุนายน 2566, จาก <https://dol.thaihealth.or.th/Media/Pdfview/151357c9-e942-e811-80df-00155dddb750>
- [8] กระทรวงยุติธรรม. (2566). กฎหมายนำร่องตอนที่ 415 ระดับแอลกอฮอล์เท่าไรเจอโทษมาแล้วขับหากไม่ยอมเป่าแอลกอฮอล์ผิดกฎหมายหรือไม่. สืบค้น 17 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.moj.go.th/view/ 81905>
- [9] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420
- [10] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437
- [11] เช่น พระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 29 ที่ระบุว่า “ห้ามจำหน่ายสุราให้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์และคนเมาหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
- [12] พระไพศาล วิสาโล. (2565). เปิดโลกสุราในไทย บันทึบฝรั่งว่าสยามนิยมดื่มแต่น้อย ทำไมกระดกกันอื้อสมัยรัตนโกสินทร์. สืบค้น 16 มิถุนายน 2566, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_25141

- [13] จีราวรรณ พรหมชาติ. (2553). แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. วารสารพยาบาลจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1(22) อ้างถึงใน ภัคจิรา ภูสมศรี. (2557). แรงจูงใจและกลวิธีเชิงพฤติกรรมการป้องกันต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [14] กรมอนามัย. (2562). โทษ พิษ ภัยของสุรา และผลกระทบต่อสุขภาพทั้งต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด. สืบค้น 16 มิถุนายน 2566, จาก https://multimedia.anamai.moph.go.th/ebooks/hp-ebook_13_mini-2/
- [15] สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (ม.ป.ป.). โทษ พิษ ภัยของสุรา และผลกระทบต่อสุขภาพทั้งต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด. สืบค้น 16 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.thatoomhsp.com/userfiles/โทษ%20พิษ%20ภัยของสุรา%20และผลกระทบต่อสุขภาพทั้งต่อตนเองและผู้ใกล้ชิด.pdf>
- [16] เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
- [17] เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
- [18] พรหมศักดิ์ พรหมศรี. (2564). ละเมิดคืออะไร. สืบค้น 16 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.promsaklawyer.com/blog/2021/01/24/>
- [19,22,25,26,29] ศนันท์กรณ์ โสทธิพันธุ์. (2563). คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลามิควรได้. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- [20,21,23,27,33] วารี นาสกุล. (2559). คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลามิควรได้. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร จำกัด.
- [24,31] ไพจิตร ปุญญพันธุ์. (2507). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความรับผิดในผลแห่งการละเมิดของลูกจ้าง. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์อีสานการพิมพ์.
- [28,30] องอาจ เจ๊ะยะหลี. (2556). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด. ภูเก็ต: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- [32] อธิรุทธ ปักษา. (2566). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- [34] รุ่งทิพา วิสม. (2562). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติและระยะเวลาในการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม. สืบค้นจาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/6466>
- [35] ไสลเกษ วัฒนพันธุ์. (2563). เอกสารประกอบการบรรยายวิชากฎหมายลักษณะละเมิด ครั้งที่ 1-4. สืบค้น 28 เมษายน 2567, จาก https://www.thethaibar.or.th/thaibarweb/files/Data_web/downloads_doc/term1/salaiket/s1-4.pdf
- [36] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 434
- [37] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 436
- [38] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437

- [39] Statista. (2023). *Sales market share of the United States alcohol industry from 2000 to 2022, by beverage*. Retrieved July 6, 2023, from <https://www.statista.com/statistics/233699/market-share-revenue-of-the-us-alcohol-industry-by-beverage/>
- [40] Centers for Disease Control and Prevention. (2022). *Get the Facts*. Retrieved July 6, 2023, from https://www.cdc.gov/transportationsafety/impaired_driving/impaireddrv_factsheet.html#:~:text=In
- [41] Findings and declarations of 2013 New Jersey Revised Statutes Title 2A – Administration of Civil and Criminal Justice Section 2A:22A-2
- [42] 2013 New Jersey Revised Statutes Title 2A – Administration of Civil and Criminal Justice Section 2A:22A-5
- [43] Reminger Attorneys at Law. (2013). *Indiana Liquor Liability*. Retrieved April 28, 2024, from https://www.reminger.com/media/publication/35_Indiana%20Liquor%20Liability%20Apr%202013.pdf
- [44] 2019 Indiana Code Title 7.1. Alcohol and Tobacco Article 5. Crimes and Infractions Chapter 10. Unlawful Sales Section 7.1-5-10-15.5.
- [45] Illinois.gov. (2024). *The Illinois Liquor Control Act Turns 90 Today!*. Retrieved April 28, 2024, from <https://www.illinois.gov/news/press-release.29574.html>
- [46] 2022 Illinois Compiled Statutes Chapter 235 – Liquor 235 ILCS 5 - Liquor Control Act of 1934. Article VI - General Provisions Section 6-21
- [47] Hfocus. (2560). “เมาแล้วขับ” หายนะที่ใกล้ตัวคนไทยทั้งประเทศกว่าที่เราคิด. สืบค้น 19 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/12/1513>